

Nekoč je šla Zorka, ki je bila zelo lepa, s svojim očetom k sorodnikom v Žalec v Savinjsko dolino. Ob tej priliki sta slišala v Žalcu častitljivega moža, ki je oznanjal novo vero v Kristusa. Planinec in njegova hčerka sta z zanimanjem poslušala svetega moža. Sprejela sta krščansko vero.

Vrnivši se domov sta skušala pridobiti tudi Zorkinega brata in mladega Cveta. Vendar pa nista dosegla svojega namena, temveč sta si nakopala celo sovraštvo. To je postajalo vedno hujše, tako da sta se naposled morala oče in hči umakniti. Postavila sta si drugje leseno kočjo in tam prebivala. Novo selišče je dobilo pozneje ime »Zorkovec«.

Jugovzhodno od Marnega so njive, ki jim pravijo »popotnice«. Nekoč je baje tu stal grad. Iz njegovih razvalin so porabili vaščani kamenje za cestni tlak. Debele železne križe iz grajskih oken je dal napraviti v svoja okna na hramu kmet »Jurjevce«.

Nad vasjo »Krištandol« je hrib »Ostri vrh«. Na tem hribu so nekdanj prebivali škrti in bele žene »rojenice«. Ti škrti so s hriba klicali kmetom, kdaj in kaj naj sejejo, da bo žetev obilna. Kmetu »Šentjuru« je škrt tri večere klical: »Bob sej, bob sej, bob sej!« In res je kmet obsejal njivo za malim hribom z bobom. Nikdar prej ni toliko boba pridelal kot tisto leto.

Rojenice so prihajale v vas pravit prihodnjo usodo novorojenih otrok. V ta namen so pripravili na mizo bokal vina in hleb kruha, češ da bodo rojenice za otroka kaj bolj ugodnega povedale. Te bele žene so bile dobre ljudem, večkrat so celo pomagale kmetom na polju. Včasih so kakemu kmetu, ki je bil v zadregi za ženjice, požele po celo njivo pšenice.

Umivati so se hodile k studencu, ki ima ime »bela voda«. Izvira izpod skale, ki se ji pravi »Stog«. Na tej skali se vidi rdeč križ; pravijo, da so ga naredili Turki iz krvi pomorjenih kristjanov.

Zupan Ivan, okr. kmet referent:

Kmečko gospodarstvo v laškem okraju

Laški okraj meri okoli 33.000 ha. Vseh prebivalcev ima približno 33.000. Ima sedem občin, od teh dve pretežno industrijski, in pet kmečkih. Krajev, to je trgov, vasi, naselij, je 90 z okoli 4200 domovi. Kmetij šteje okoli 5000. Najbolj kmečko izrazita občina je Sveti Lenart. Po obsegu je največja občina Loka pri Zidanem mostu, a najmanjša Sv. Lenart. Po prebivalstvu je najštevilnejša občina Trbovlje (13.000 prebivalcev), a najmanjša Sveti Lenart (1900 prebivalcev).

Večjih kmetij je okoli 25%, srednjih okoli 40% in najmanjših (kočarjev) okoli 35%.

Okraj je po večini hribovit. Nekaj dolin ima občina Loka in Sv. Krištof. Okraj je radi tega pasiven in zato navezan na uvoz mnogih živil. Le okoli ena tretjina od vseh kmetov pridelata toliko, da se lahko preživljajo vse leto. Ostali pa se morajo preživljati izven svojih kmetij, to je pri raznih industrijskih podjetjih.

Sestav zemlje je različen. Prevladuje srednje težka ilovnata. Ostala je težko ilovnata, peščena in kamenita.

Glavne panoge so: živinoreja, gozdarstvo in sadjarstvo.

Po številčnem stanju so te panoge približno takele:

Živinoreja: konjev je 6000, goveje živine 7500, svinj 5500, ovc 900, koz 350, perutnine 25.000, čebelnih panjev 1300.

Gozdarstvo: gozdov je 17.210 ha.

Poljedelstvo: njiv z vrtovi je 5311 ha, travnikov in pašnikov (planine!) je 8315 ha, vinogradov 65 ha, nerodovitne zemlje 1179 ha.

Sadjarstvo: jabolčnih dreves (starih in mladih) je okoli 136.000, hruškovih okoli 35.000, češpljevih okoli 36.000, češnjevih okoli 16.000, orehovih okoli 12.000, kostanjevih dreves je okoli 30.000.

Za zboljšanje živinoreje, to je za odbiro dobrih krav in mlade živine, skrbijo štiri selekcijske organizacije (na Dolu pri Hrastniku, v Laškem, pri Sv. Lenartu in v Jurkloštru). Organizacije nabavljajo dalje prvovrstne rodovniške bike plemenjake in prirejajo premovanja. Organizacija na Dolu ima za mlado rodovniško živino primerno urejen pašnik na Kalu pod Mrzlico. Za plemenjenje vseh krav skrbi 55 dobrih plemenskih bikov. Priznana pasma, ki tudi prevladuje, je pomurska, ki je za tukajšnje razmere tudi najprimernejša. Občini Sv. Lenart in Jurklošter sta na glasu radi dobre voloreje.

Letno se izvozi okoli 700—800 volov, 50 do 80 krav, 10—15 bikov in 20—40 telic.

Na novo se preuredi letno okoli 25—30 hlevov in približno toliko gnojišč. Gnojišč je bilo urejenih zadnje desetletje okoli 150.

Sadjarstvo je v zadnjih letih znatno napredovalo. Nasadilo se je mnogo mladih sadnih dreves s sortami, ki dobro uspevajo v tem okraju. Od sort prevladuje bobovec, mašancgar, carjevič in kanada. Tudi se je nasadilo precejšnje število hrušk-moštnic. Lega in podnebe so za uspevanje sadnega drevja zelo ugodna. Če je dobra sadna letina, se pridelata 14—16 tisoč stotov jabolok. Od teh se proda okoli 25—30 vagonov. Nasajenih je bilo tudi nekaj vzornih breskovih nasadov.

V okraju je 6 modernih sadnih sušilnic, ki so v preteklem letu uspešno vršile svojo nalogo, in 13 podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki med drugim prirejajo predavanja in praktične sadjarske tečaje.

Rado Zakonjšek:

Kako so naši očanci svatovali

Požbalov Tevž meša otrobe med parjeno rezanico. Pri tem pa se mu včasih začno gibati ustnice, kot da bi molil. Pa ne.

Tih smehlja mu leži na obrazu, kot da bi mu planil žarek luči čez obraz. Z močno roko dvigne trugo z mokro rezanico in jo nese v hlev.

»Humi!« se požene med dva težka vola, ki nestrpnost prestopata, stegujoč se proti njemu. Odrine ju vsak sebi in jima stlači rezanico v jasli. Potem pa stopi nazaj in zadovoljno motri težka vola, ki s slastjo uživata priboljšek.

»Sedaj sta moja, rumenca!« s tihim zadovoljstvom pomisli Tevž. V adventu je bilo, ko je nekaj prišlo starega Požbala in ga vrglo na postelj. Ne za dolgo, kmalu je zopet vstal, hribovska grča, toda vkljub temu je potem nekega dne poklical Tevža, ki je ravno štregrljal živino.

»Ti, Tevž, star sem ži gratu, grunt ti dam čez.«

Tevž je obstal in pogledal očeta, ki je stal oprt na vile.

»Voča, sej še niste tak hudo star,« se je branil v zadregi.

»Ja, ja, le počej si nevesto, kje pred pustom bi kar napravil,« je rekel oče in šel iz hleva. Kar prevzelo je Tevža in ni več štregrljal. In tako je prišlo, da je danes Tevž gospodar na Požbalovem, pa ne več sam, pol grunta je zapisanega Knezovi Micki iz sosednji Vodiške vasi. Ž njo sta že na oklicih, v ponedeljek bo poroka. Zato pa Tevžu že nekaj tednov sem obraz žari.

Tako je prišla nedelja, ko so Tevža in Mico zadnjič vrgli s prižnice. Prišel je tudi večer in zunaj pred hišo se je oglasila fantovska pesem Tevževih prijateljev, ki so prišli, da vzamejo od Tevža slovo, dokler je še fant. Tri pesmi so izzvenele iz zdravih mladih grl, ko je stopil Tevž na prag in jih povabil v

hišo. V hiši je potem vladalo veselo razpoloženje dotlej, ko je vodja fantov vstal in s kupic v roki v lepem govoru v imenu fantov vzvel od ženina slovo. Svečan trenutek je to. Nekaj otožnega pride v duše mladih ljudi, občutek slovesa boli. Boli zlasti ženina, ki se v tem trenutku živo spomni nazaj na lepa brezskrbna leta.

Mater so posilile solze, sestra je zaihtela v predpasnik. Na nevestinem domu je prav tako. Tudi k njej so prišle tovarišice po slovo. Samo da je tukaj še več ihtenja in več solz. Ura je že pozna, še enkrat si stisnejo roke in fantje gredo.

V zgodnji jutranji uri se oglasi pred hišo harmonika, ki zmoti jutranjo tišino. V hišo stopi starešina, Klančarjev oča, ki je danes pol mlajši kot po navadi. Oblečen je v novo obleko, po vrhu je še ogrnjen v črno dolgo zimsko suknjo, ki se ji pravi »burmus«.

Zunaj pa igrajo godci vesele polke. Nato skupaj zajtrkujejo, ura pa hitro mine in že je treba misliti na odhod. Ženin poklekne s šopkom na prsih pred očeta in mater ter prejme njun blagoslov. Vsi imajo rosne oči, še oče starešina nekaj smrka skozi nos. Tevž seže domačim še enkrat v roko, nakar se odpravita s Klančarjem po nevesto.

Med potjo sta malo govorila. Tako sta kmalu prišla do Knezovih. Vežna vrata so bila odprta, v hiši pa tihota, kot da bi ne bilo nikogar doma. Starešina potrka na vrata in glasno reče:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dobro jutro, oče hišni gospodar!«

Nobenega glasu, vse tiho v hiši.

»Kaj pa, da nič glasu ni? Nobenega odgovora na moje pošteno vprašanje? Ali ni nikogar v hiši? Ali nimate časa z nami govoriti? Ali morebiti volom, kravam ali juncem polagate? Ali gnoj kidate, ali konje štrigljate? — Vse to pa zdaj na stran pustite, se k nam obrnite, k nam pertecite in nam lepo odgovorite!«

Nič odgovora. Nekaj časa čakajo, nato pa začno igrati godci, ki so prišli z njima, prav veselo »štajersko«. Ko nehajo igrati, starešina zopet potrka in vpraša:

»Morebiti ste na polju, da orjete, vlačite, sejete ali krmo spravljate? Ali na kašti žito presevate za v mlin ali naprodaj? Ali v kleti vino pretakate? — Vse to na stran pustite...« nadaljuje oče starešina kot prej.

Molk. Zopet začno igrati godci. Potem pa starešina zopet trka:

»Morebiti se pa oblačite na božjo pot, na katero ste se obljubili? Ali ste se namenili na kako krščansko pošteno veselico, botrino ali furež ali ohcet? — Vse to zdaj na stran pustite...«

Tako je trkal oče Klančar, naš starešina, še desetkrat. Vmes pa so igrali godci vesele štajerske polke. Slednjič pa vpraša:

»Ali imam sedaj jaz že pravico in privo-ljenje, za vašo pošteno kljuko prijete?«

Zdaj pa se je oglasil v hiši moški glas:

»Ja!«

Na ponovno trkanje se sliši povabilo:

»Noter!«

Vstopijo in se odkrijejo. V hiši ni nobene ženske. Tevžev starešina stopi k hišnemu očetu in ga pozdravi:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Amen na vekomaj!« se glasi odgovor.

Klančarjev oča nadaljuje: »Dobro jutro, oče hišni gospodar! Jest imam z vami en par besedi za govoriti. Ali boste vi sami se z menoj pomenili ali imate svojega namestnika?«

Knezov oča so pokimali in pomignili Markovemu očetu, ki je bil nevestin starešina. Klančarjev oča se obrnejo k njemu:

»No, oča starešina, boma se pa midva pomenila. Če ste željni zvedeti, kdo da smo, bomo na vaše vprašanje že lepo in pošteno odgovorili.«

Nevestin starešina pa vpraša: »No, kdo ste pa? Ali imate pismo, ki je na petih voglih zapečateno?«